

Софийски Университет „Св.Климент Охридски“
Факултет по начална и предучилищна педагогика

РЕЦЕНЗИЯ

на

дисертационен труд на тема **„Изследване на зависимостите между антропометричните показатели, двигателните способности и умения на 15 годишни ученици в условията на училищното физическо възпитание и извънучилищни занимания по бойни спортове“**,
разработен

от **ДЕЯН НЕДЕВ**

за

присъждане на образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт)

рецензент: доц. д-р Елена Джамбазова, Заповед на ректора - № РД 38-291/02.05.2018 г.

Дисертационният труд е посветен на широкообхватна тема за бойните спортове. Известно е, че за постигането на добри резултати в тези полиструктурни ациклични спортове влияят множество фактори. В основата на интереса на докторанта е изследването именно на връзките между тези фактори.

Дисертацията е разработена на 259 страници. Структурирана е в: увод, четири глави и списък със 159 ползвани литературни източника на кирилица и на латиница. Резултатите са представени в 178 таблици.

Уводът е представен просторно - на 11 страници. В него се прави кратка характеристика на всеки един от спортовете, засегнати в темата. В края му се поместват мотивите за разработване на темата.

Първа глава е посветена на проучвания в литературата по темата. Представени са резултати от изследвания на редица автори относно антропометричните, моторните, когнитивните и конативните характеристики поотделно за спортовете карате, джудо, бокс и борба свободен стил. На тази част са посветени 29 страници. В края ѝ е поместена хипотезата.

Във втора глава са описани предметът, субектът, целта, задачите и методиката на проучването. Докторантът си е поставил за цел на изследването да се установят и сравнят връзките и взаимното влияние на някои явни и латентни способности на антропометричния статус (антропометричните, основните моторни, когнитивните и конативните) и специфичните (ситуационни) моторни променливи при момчетата на 15 години, трениращи карате, джудо, бокс и борба свободен стил или включени в редовните и извънкласни учебни занимания по физическо възпитание. За постигане на целта са обособени три групи задачи. В първата група са тези, свързани с изследване нивото на антропометричните признаци, явните основни моторни способности, явните специфични способности, явните когнитивни и конативни променливи. Втората група задачи са свързани с изследване на факторната структура на същите пространства, а третата група - с изследването на корелацията и регресията между изследваните показатели и групи.

Методиката е адекватна на поставените цели и включва богат изследователски инструментариум. Изследването е извършено с 365 лица на 15 годишна възраст, разделени в 5 групи: занимаващи се с карате, джудо, борба свободен стил, бокс и ученици, участващи в училищни и извънучилищни

занимания. Използвани са 10 антропометрични теста за изследване на всички лица, 27 теста за оценяване на физически качества, 28 теста за оценяване на специфичните двигателни способности за всеки от посочените спортове. Когнитивните способности са установени с 3 теста, конативните – с 6 теста. Големият брой тестове и изследвани лица осигуряват огромен брой данни, за обработване на които са използвани 4 групи статистически методи. С едната група се установява факторната структура на антропометричните, моторните, специфичните, когнитивните и конативните характеристики за всяка група от изследваните лица, занимаващи се с различните спортове. Чрез втората група се проследяват регресивните им връзки. С третата група се прави канонична връзка. С отделна група методи се установява идентичността (взаимодействието) между изолираното латентно пространство (факторите) от антропометричните, основните физически, ситуационните, когнитивните и конативните характеристики на изследваните в проявеното пространство за всяка група изследвани.

В трета глава са представени и анализирани резултатите от прилаганите множество методи. Тази част от дисертацията заема близо 200 страници. За онагледяването на данните са използвани 178 таблици. За всички 365 изследвани лица е установено нивото на антропометричните показатели. Най-висока хомогенност при всички групи е установена при променливата на Подкожна мастна тъкан, а най-съществена хетерогенност – при променливите Телесна маса и Телесна височина. В пространството на моториката резултатите показват определена хетерогенност, а при когнитивните способности – консистентност в поведението на проучваните лица.

По отношение на факторната структура в антропометричното пространство са изолирани две латентни дименсии. При изследваните лица, занимаващи се с карате, са изолирани три латентни дименсии. В моторното пространство броят на изолираните фактори при всички проучвани групи е три, а при групата на каратистите - четири. В специфичното моторно пространство броят на изолираните дименсии е по-голям при групите на занимаващи се с бокс

и борба свободен стил и възлиза на четири. При останалите групи – е три. В когнитивното и конативното пространство при всички групи се изолира един и същи брой (3) латентни дименсии.

Установени са регресионните и корелационните връзки при явните променливи, отделно за антропометричното, основно двигателно, когнитивно и конативно пространство с: явните ситуационни (специфични) двигателни способности, с латентните (специфични) способности, с явните ситуационни (специфични) способности и с латентните способности. Анализът на множеството данни в тази глава е специализиран и коректен. Докторантът показва много добри умения за ползване на статистическите методи.

Изводите и препоръките са обособени в отделна **четвърта глава**. Изводите представляват логическо следствие на резултатите и анализите и кореспондират с целите и задачите на дисертацията. Направените препоръки несъмнено ще дадат отражение върху подбора на занимаващите се в отделните бойни спортове и последващия тренировъчен процес.

Авторефератът дава представа за дисертацията и отразява най-същественото от нея, без многобройните данни в таблиците. Изведените приноси в него имат научен и практико-приложен характер. Те са една много добра основа от научни знания за реализиране на следващи изследвания. Несъмнено трудът ще спомогне за успешното селектиране на млади потенциални спортисти, ще подобри програмирането и контролирането на тренировъчния им процес и като краен резултат ще се постигнат по-високи спортни резултати.

Описаните в автореферата **публикации** отговарят на изискванията – те са достатъчни като брой и са по темата на дисертацията.

Бележки и препоръки:

1. Необходимо е преформулиране на хипотезата.

2. Би било добре в анализа на резултатите да намери място и коментар за педагогическите и методическите аспекти на установеното.
3. Има много автори, включени в списъка с ползваната литература, но никъде в текста не се срещат.
4. Текстът би се възприемал по-ясно, ако наименованията на таблиците се отличаваха с различен шрифт от този на основния текст.

Обобщение: Дисертационният труд на Деян Недев впечатлява с мащабите си на изследването. Структуриран е правилно и е запазен балансът между отделните му части. Анализите са многобройни и задълбочени. Трудът представя докторанта като завършен и коректен млад научен работник, способен да провежда самостоятелни научни изследвания.

Заключение:

В резултат на изложеното по-горе считам, че представеният труд има всички качества на дисертационен труд и ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури да присъди образователната и научна степен „ДОКТОР” на Деян Недев в професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението по физическо възпитание и спорт).

04.06.2018г.

рецензент:

Доц. д-р Е. Джамбазова\